

A FENYŐMAGVETÉSES ERDŐFELÚJÍTÁS ÉRTÉKELÉSE

DR. KOLLWENTZ ÖDÖN

A Mecseki EFAG területén az 1959—1970. évek között közel 200 ha erdeifenyő-erdősítés történt, magvetéses technológiával. Az azóta eltelt idő folyamán az erdősítések a fiatalos, illetve a rudas kort már elérték, így érdemesnek látszott ezek felülvizsgálata.

Erdeifenyő magvetéses erdőfelújítást a Mecseki EFAG területén részben fészkesen, részben hornyos magvetéssel végeztünk friss vágásterületeken. Ez utóbbi azért volt akkor fontos, mert a terület erős elgyomosodása csak a fakitermelést követő évben következik be. A technológiát és az első eredményeket „Az Erdő” 1964. évi 3. számában ismerttettem.

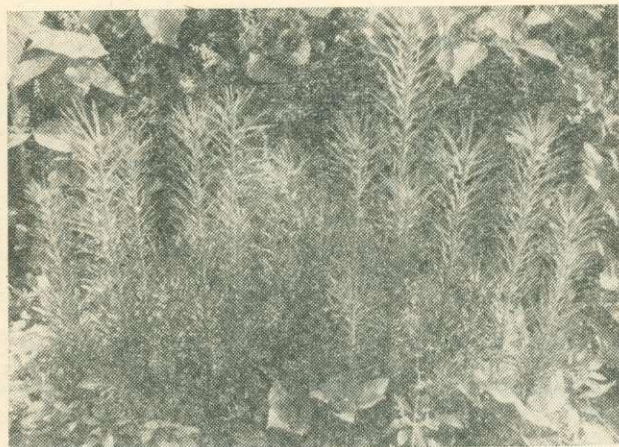
A műszaki bejárások megállapították, hogy a vizsgált 12 év alatt, amelyek között egy aszályos is volt, a magvetéses erdőfelújítások évi eredményessége az erdőgazdaság I. kivitelű erdősítéseinél átlag 12%-kal volt jobb. Meg kell azonban jegyezni, hogy az aszályos évben a fenyőmagvetéses erdősítés csak ott lett eredményes, ahol sikerült időben öntözést végezni. Ez arra figyelmeztet, hogy aszályos évben fenyőmaggal csak olyan területen erdősítsünk, ahol annak legalább egyszeri öntözése megvalósítható.

A fenyőmagvetések legnagyobb ellensége a gyomosodás volt, ami első évben az erdősítés gyomlálásszerű ápolását, majd kapálását igényelte. Ennek elmulasztása a kikelt csemeték pusztulását okozta. A vegyszeres (*Gramoxone*) kezelés is mindössze kéthavi gyomtalanságot biztosított, amivel a gyomlálásszerű ápolások kiküszöbölhetőek lettek. A vegyszeres növényvédelem előrehaladásával sikerült olyan herbicidet előállítani, amire a fenyőcsemeték rezisztensek (*Velpar*), így ezzel a vágásterületeket lepermetezve, kétéves gyommentesség érhető el. A permetezést követő harmadik évben megjelenő magas-kórósok az erdősítés sikerét már nem veszélyeztetik.

A csemeték magassági növekedésének változását az első évben havonta vizsgáltuk. A mérési adatok azt igazolták, hogy az időjárástól függően a magassági növekedés csak október végén, illetve november elején áll le. A csemeték kiemelése ezért november eleje előtt ne történjék meg. A csemetekiemelést úgy kell ütemezni, hogy az erdeifenyő ősszel utolsónak, tavasszal elsőnek kerüljön sorra.

A magvetéses erdeifenyő-erdősítés előnyeként jelentkezett az is, hogy ez az erdőgazdaság csemetetermelésének eredményét külön munkabér felhasználása nélkül, a főlölesleges csemeték kiemelésével megnövelte. A csemeték kiemelését „felvásárlásként” lehetett elszámolni. További előnyként kell megemlíteni azt, hogy az itt nevelt csemeték *Lophodermium*-mentesek voltak. A munka elmaradása esetén a főlölesleges csemetéket töre kellett vágni.

Az erdeifenyő magvetéses felújítása a nagy fenyőormányos (*Hylobius abietis* L.) ellen bevált biológiai védekezési mód. A bogár gradációjakor a csemeték kérégparásodása még nem következik be, a bogár így táplálékot nem talál és

2 éves erdeifenyő csemeték
a magvetéses felújításban

a gradáció összeomlik. A fenyőmagvetéses erdőfelújításnál az első évben felmerült költségek a hagyományos (gödrös, ékásós) erdősítésekénél 25—50%-kal alacsonyabbak. A magvetésből kelt csemeték magassága hároméves korban általában túlhaladta a hároméves ültetett csemeték magasságát. Ez a különbség azonban két-három év múlva eltűnik. Az erdősítések további kezelése semmivel sem tért el az ültetéssel létesített fenyőerdősítésekben szükséges munkáktól: sarjak elleni védelem, felszabadítóisztítás stb.

Az erdősítések felülvizsgálata

Az 1979—80-as években az erdőgazdaságban végzett erdeifenyő magvetéses erdősítéseket szűrőpróbaszerűen felülvizsgáltuk. Ez egyértelműen igazolta az eljárás helyességét, de egyben felhívta a figyelmet arra, hogy ha a sarjak elleni védekezés nem történik meg időben, úgy nevelővágásokat kell végezni, egyébként a lombelegyek jutnak uralomra. Mintegy 15—20%-os lombelegyet azonban a nevelővágások után is meg kell hagyni, mert a vizsgálat azt igazolta, hogy az *Evetria*-károsítás az elegyetlen erdeifenyő-állományokban mintegy két-háromszorosa az elegyesekének. A déli kitettségű erdeifenyveseket az *Evetria* ugyancsak erősebben károsítja, mint a keleti vagy nyugati kitettségű állományokat. A fák habitusa is jobb a lombelegyes, mint az elegyetlen erdeifenyő-állományokban.

Ajánlások

A gyakorlat részére ajánlható az erdeifenyő magvetéses erdőfelújítás azzal, hogy a 15⁰/₀-nál kisebb lejtőkön szárnyas altalajlazítóval készített talaj-előkészítés és *Velparral* (1,5—2 kg/ha) végzett gyomtalanítás után fészkesen (10 db mag fészkenként) vagy 50 cm hosszú hornyokba 60, kb. 80⁰/₀-os vetőértékű mag elvetésével sikeresen, gyorsan és olcsón lehet fenyőerdőt létesíteni. A 15⁰/₀-nál meredekebb oldalakon csak kivételesen alkalmazható a fészkes vetés, itt a padkás talaj-előkészítés a kívánatos. A megfelelő sikert a padkák alján készített fészkekbe vagy horonyba végzett magvetés humuszos földtakarással adja meg. Átlagos időjárás esetén 80—85⁰/₀-os eredményességgel számolhatunk.

A herbiciddel kezelt fenyőerdősítésekénél sem mulasztható el a sarjak elleni védekezés. Ma már egészen kiváló arboricidek vannak, amikkel a felerődött sarjak elpusztíthatók vagy a sarjak felerődése megakadályozható. A hegyvidékeken országosan mintegy 15 000 ha erdősítés volna fenyőmagvetéssel végezhető.